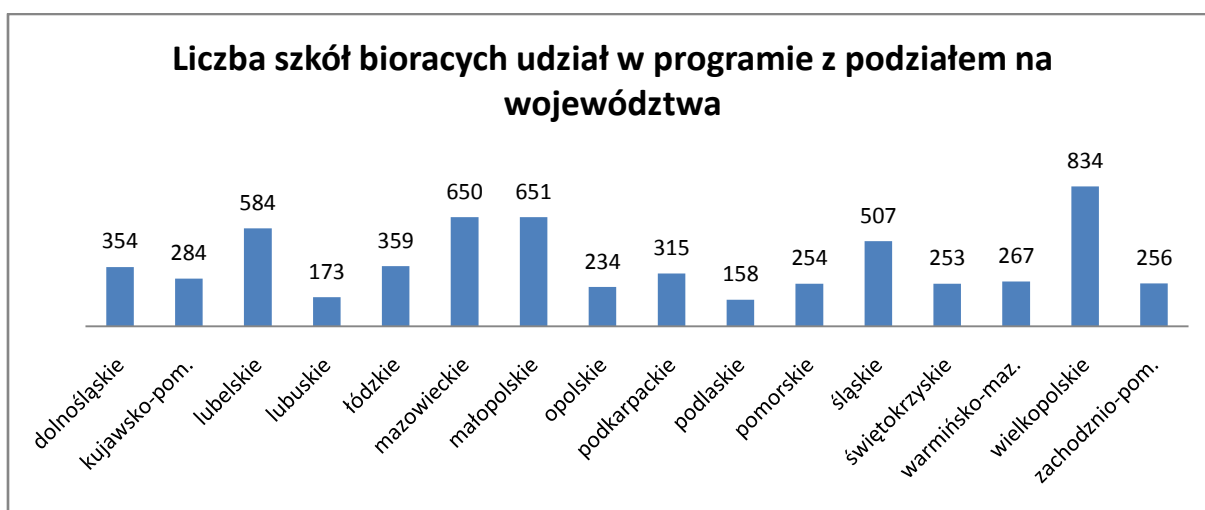
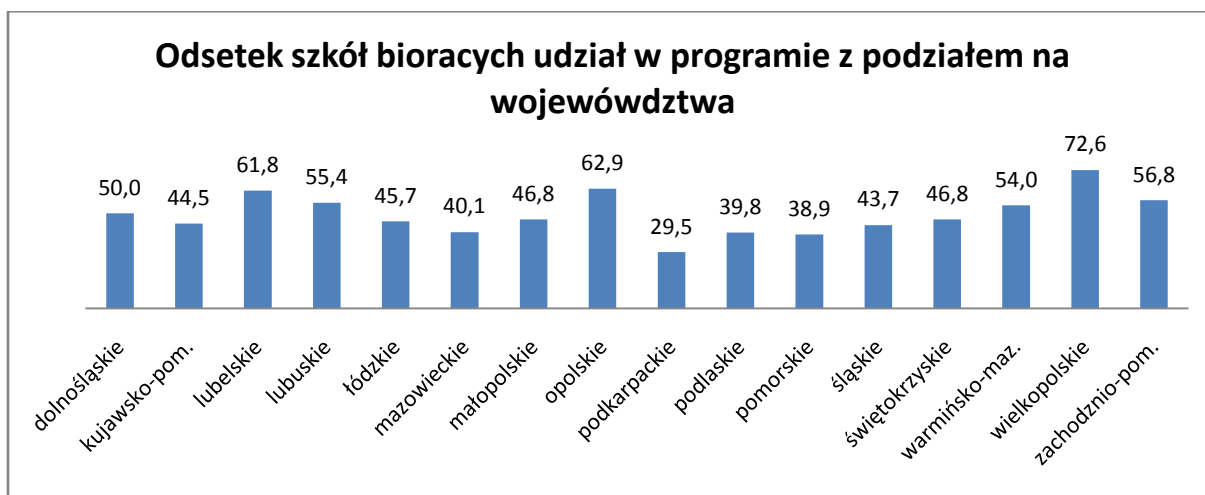

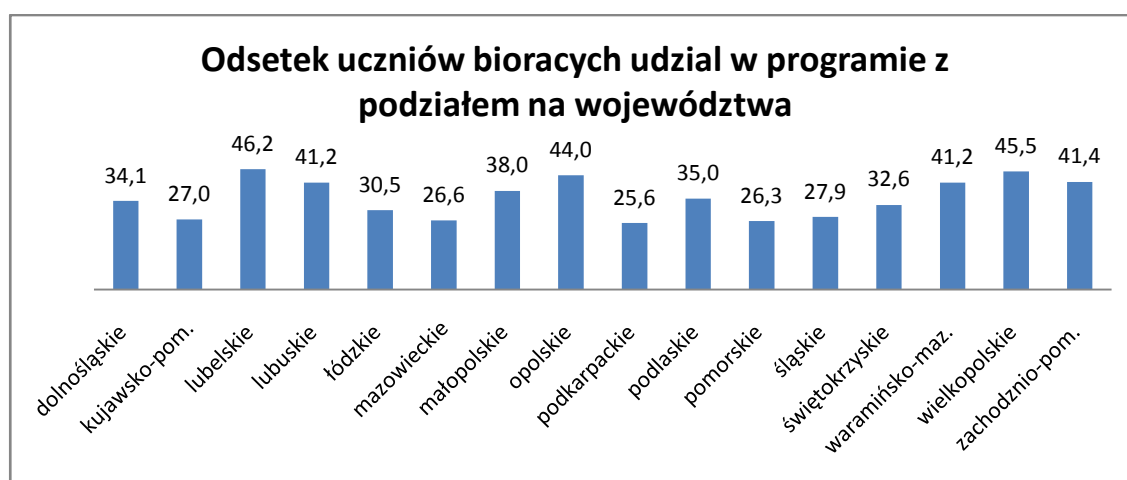
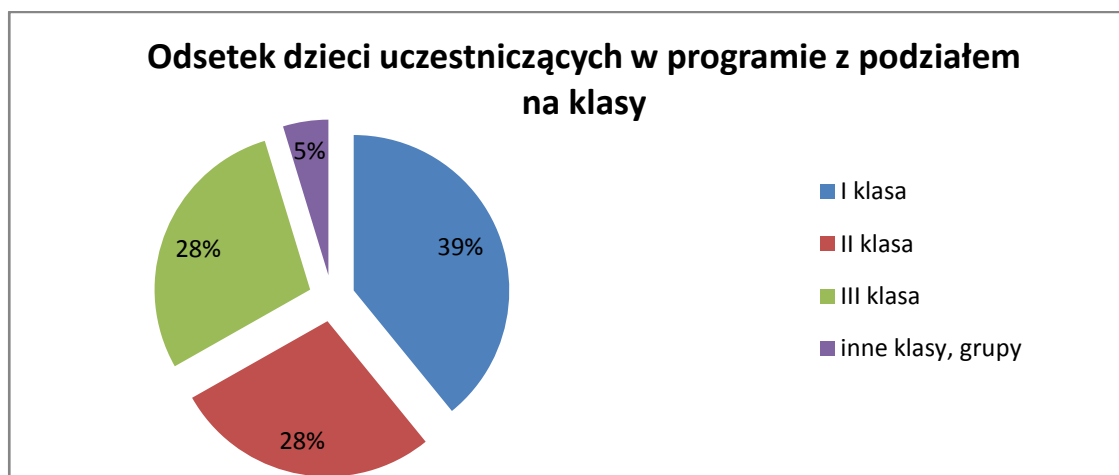
**Zbiorcza informacja z realizacji programu edukacji tytoniowej
dla uczniów klas I-III szkół podstawowych pt. „Nie Pal Przy Mnie, Proszę”
w roku szkolnym 2014/2015**

1. Liczba szkół podstawowych w Polsce, które przystąpiły do realizacji programu: **6133**
co stanowi **48,4% (wzrost z 45,7%)** wszystkich placówek.

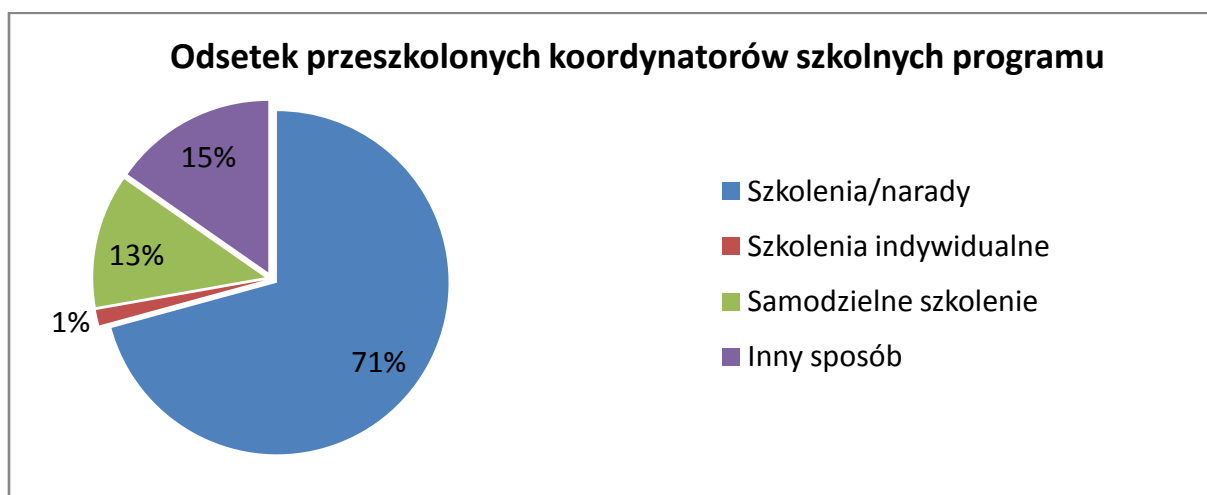
2. Programem objęto **374703** uczniów w klasach I-III

tj. **33,8%** wszystkich uczniów klas I-III

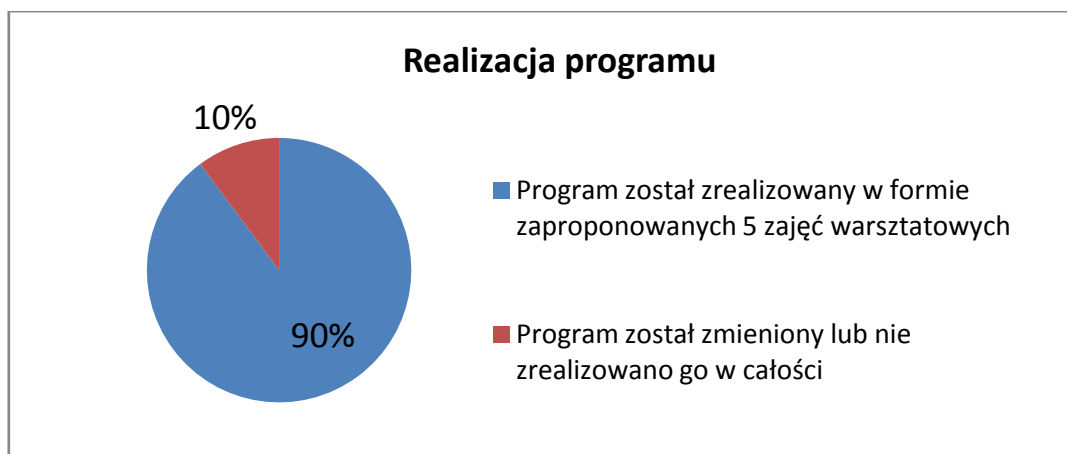
3. Podczas 10 szkoleń i narad dla powiatowych koordynatorów przeszkolono łącznie **280** osób. 53 osoby przygotowały się do realizacji programu samodzielnie przy pomocy dostępnych materiałów edukacyjnych.

4. W ramach szkoleń dla szkolnych realizatorów programu przeszkolono **7108** osób.

5. W realizację programu włączyli się rodzice w 2969 placówkach (55,8% placówek realizujących program). Rodzice włączyli się w następujące działania:
- 1) uczestniczyli w szkoleniach i zajęciach warsztatowych oraz lekcjach otwartych,
  - 2) uczestniczyli w spotkaniach i zebraniach podczas których byli informowani o założeniach programu oraz otrzymywali ulotki nt. szkodliwości palenia tytoniu,
  - 3) brali udział w imprezach okolicznościowych, piknikach rodzinnych, festynach, apelach,
  - 4) oglądali wykonane przez uczniów prace na wystawach szkolnych oraz gazetki przygotowane przez dzieci,
  - 5) pomagali dzieciom w przygotowaniu prac plastyczno-technicznych, rekwizytów, transparentów i strojów,
  - 6) brali udział w organizacji konkursów oraz w pracach komisji konkursowych,
  - 7) pomagali we wspólnych zadaniach domowych związanych z programem,
  - 8) brali udział w badaniach ankietowych.

6. Realizacja programu:

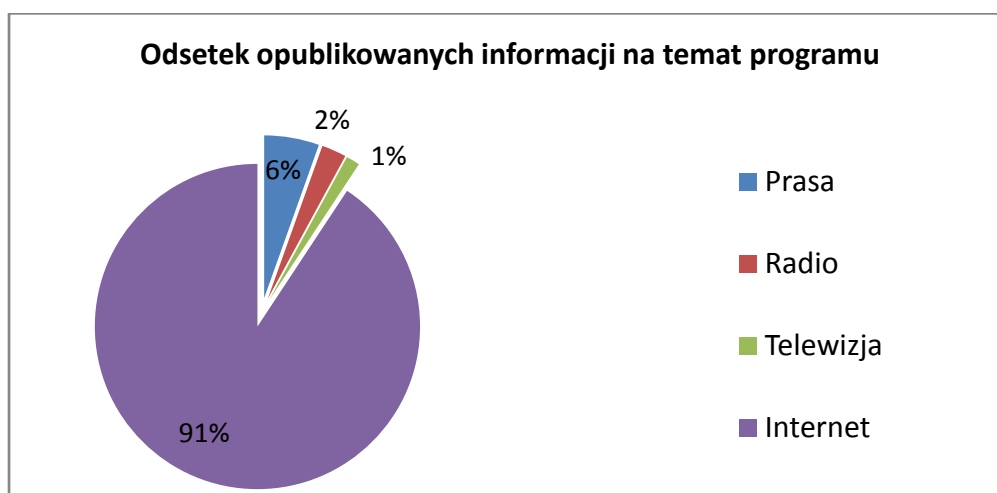
POWÓD ZMIANY		Liczba placówek	%
Zajęcia 1	<ul style="list-style-type: none"> - z uwagi na ograniczony czas łączono scenariusze zajęć, opuszczano zabawy integracyjne. - Podobne zagadnienia pojawiały się wcześniej na lekcjach (opuszczano lub omawiano krócej) np. w poprzednich latach. - Dostosowywanie do możliwości uczniów (pomijanie niektórych treści, np. w klasie III zrezygnowano z 	385	30,0

	<p>postaci wiewiórki Wiki, gdyż uznano ją za zbyt infantylną dla uczniów klasy III).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zagadnienia realizowano przy okazji tematów lekcyjnych, gdyż scenariusze nie pasowały do zajęć edukacyjnych. - Zajęcia zostały przeprowadzone w ramach Szkolnego Programu Profilaktyki /powtarzalność tematyki. - Wprowadzono zmiany z uwagi na powtarzalność treści programu, które zostały już zrealizowane w poprzednim roku szkolnym. 		
Zajęcia 2	<ul style="list-style-type: none"> - Łączono scenariusz 1 i 2, nie zrealizowano w całości. - Podobne treści pojawiały się wcześniej na lekcjach (opuszczano lub omawiano krócej). - Modyfikacja ułatwiająca realizację programu- wzbogacenie treści programu. - Wybrano tylko elementy scenariuszy, ponieważ była to kontynuacja programu rozpoczętego w poprzednim roku szkolnym w danej klasie. - Dostosowanie do poziomu wiedzy uczniów (temat „Co JA mogę zrobić, by być zdrowym?” realizowano wyłącznie w odniesieniu do palenia biernego). - Zrezygnowano z niektórych zabaw 	255	19,9
Zajęcia 3	<ul style="list-style-type: none"> - Rozszerzono tematykę zajęć. - Rezygnacja z zajęć zaproponowanych w scenariuszu na rzecz własnych pomysłów nauczycieli. - Z uwagi na zainteresowanie uczniów omówiono zagrożenia związane z uzależnieniami. - Scenariusze zbyt infantylne dla starszych dzieci - Zaproponowano dzieciom stworzenie ulotki, narysowanie prac plastycznych (rysunków, plakatów) dot. szkodliwości palenia tytoniu. - Treści pokrywały się z materiałem zawartym w programie nauczania. 	209	16,3

Zajęcia 4	<ul style="list-style-type: none"> - Połączono zajęcia w jedną spójną całość ze względu ograniczenia czasowe lub niski poziom trudności w starszych klasach. - Realizację zajęć dostosowano do poziomu uczniów. - Wykorzystano inne materiały, fragmenty własnych scenariuszy. - Poprzez dramę dzieci ćwiczyły formy reakcji i pomocy w sytuacjach zagrożenia zdrowia. 	216	16,8
Zajęcia 5	<ul style="list-style-type: none"> - Brak czasu na realizację zajęć. - Skrócono zajęcia z powodu ograniczeń czasowych. - Realizację zajęć dostosowano do poziomu uczniów. - Połączono scenariusz numer 4 i 5. - Zorganizowano spotkanie z psychologiem nt. szkodliwości palenia papierosów i e-papierosów. - Pominięto rysowanie znaczków „Nie pal przy mnie, proszę”. 	217	16,9

Program został rozszerzony o dodatkowe działania w 69,1% szkół realizujących.

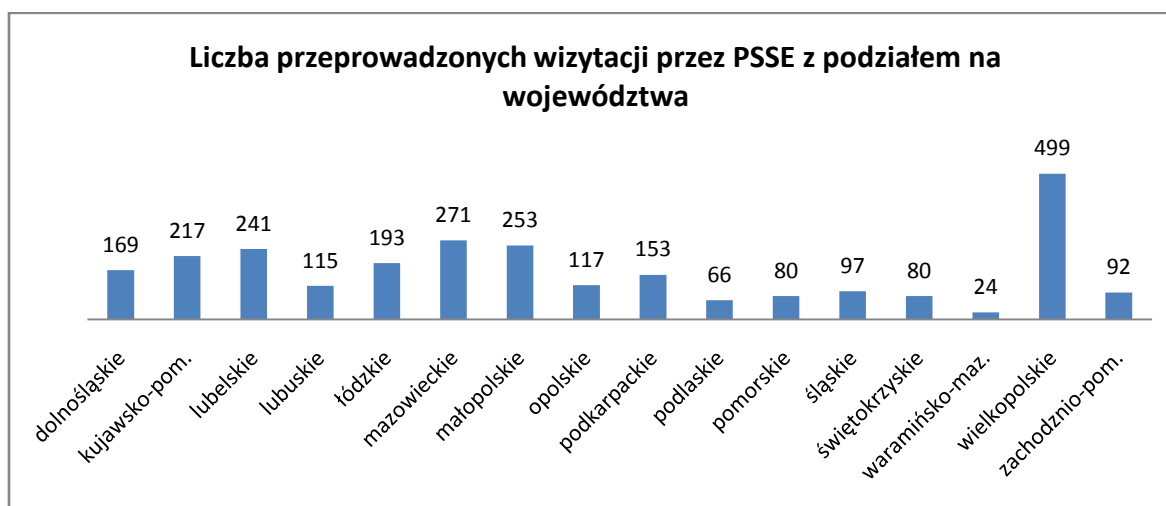
7. Formy realizacji programu

Lp.	Formy	Liczba działań	Liczba uczestników	Odbiorcy
1	Wykłady/Prelekcje/ Pogadanki/Prezentacje	10187 (39%)	257572 (30,3%)	Uczniowie, rodzice, opiekunowie, nauczyciele

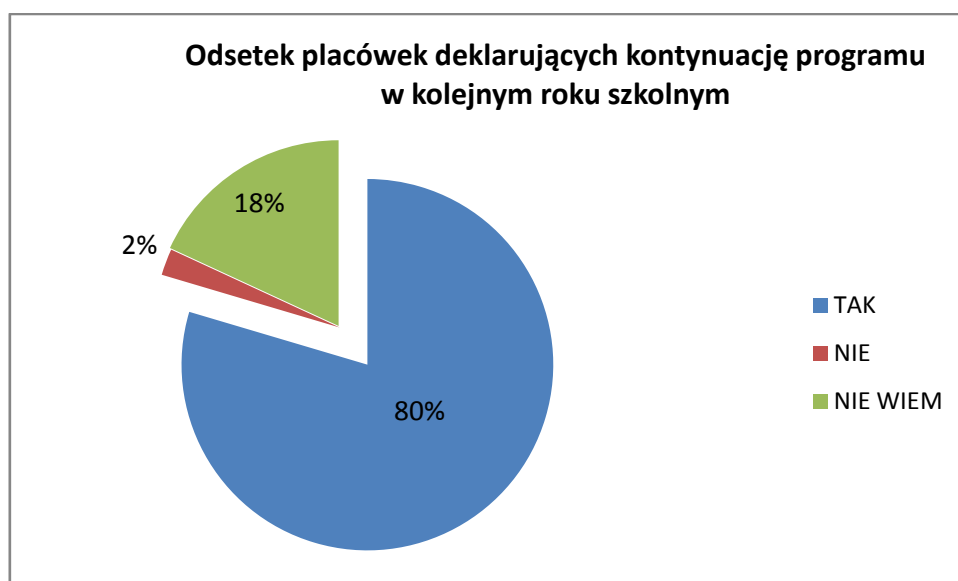
2	Imprezy środowiskowe/ Przedstawienia/Wystawy	3601 (13,8%)	234308 (27,6%)	Uczniowie, rodzice, opiekunowie, nauczyciele	
3	Konkursy	3654 (14,0%)	142214 (16,7%)	Uczniowie, rodzice, opiekunowie, nauczyciele	
4	Projekcje filmu	1953 (7,5%)	66082 (7,8%)	Uczniowie, rodzice, opiekunowie, nauczyciele	
5	Dystrybucja materiałów programowych	4162 (15,9%)	44455 (5,2%)	Uczniowie, rodzice, opiekunowie, nauczyciele	
6	Inne: <i>gry i zabawy, wycieczki, gazetki szkolne, happeningi, zabawy kulinarne, tworzenie opowiadań, spotkania z ekspertami, ankietyzacja, doświadczenia, warsztaty, emisje filmów edukacyjnych, teatryki prozdrowotne</i>	2586 (9,9%)	105291 (12,4%)	Uczniowie, rodzice, opiekunowie, nauczyciele	
7	Informacje opublikowane	Prasa	20 (5,5%)	114050	społeczność lokalna
		Radio	9 (2,5%)	22800	społeczność lokalna
		Telewizja	5 (1,4%)	27500	społeczność lokalna
		Internet	332 (90,7%)	b.d.	społeczność lokalna

8. Wizytacje:

9. Ocena programu:

OCENA (skala 1- 6)	1	2	3	4	5	6	ŚREDNIA
Zaangażowanie dzieci podczas realizacji programu;	2 (0,0%)	5 (0,1%)	69 (1,3%)	563 (10,6%)	2459 (46,3%)	2212 (41,7%)	5,3
Treści merytoryczne programu oceniane przez realizatorów	7 (0,1%)	24 (0,5%)	104 (2,0%)	695 (13,1%)	2592 (48,9%)	1874 (35,4%)	5,2
Wsparcie lokalne (władz lokalnych, kościoła, policji, stowarzyszeń itp.);	1410 (27,9%)	705 (13,9%)	777 (15,3%)	938 (18,5%)	834 (16,5%)	398 (7,9%)	3,1
Materiały pomocnicze (ulotki, plakaty, kolorowanki, wierszyk, krzyżówka, układanki, historyjki, kartki do znaczków);	292 (5,6%)	458 (8,7%)	774 (14,7%)	1338 (25,5%)	1616 (30,7%)	778 (14,8%)	4,1
Zaangażowanie koordynatorów przedszkolnych;	7 (0,1%)	88 (1,7%)	277 (5,3%)	1045 (19,9%)	2239 (42,7%)	1591 (30,3%)	4,9
Zaangażowanie koordynatorów powiatowych	0 (0,0%)	9 (2,9%)	14 (4,5%)	77 (25,0%)	139 (45,1%)	69 (22,4%)	4,8

Dodatkowe informacje

Program „Nie pal przy mnie, proszę” skierowany jest do uczniów klas I-III szkół podstawowych. Kształtuje u najmłodszych postawy odpowiedzialności za własne zdrowie i umiejętności radzenia sobie w sytuacjach, gdy inni ludzie przy nich palą. Uświadamia, że nie tylko czynne, ale i bierne palenie jest szkodliwe dla zdrowia.

W opinii realizatorów, program jest odpowiednio dostosowany do rozwoju poznawczego, aktywności, doświadczeń i potrzeb dzieci w przedziale wiekowym 7 – 9 lat, a treści programu dobrze korelują z programem profilaktyki w szkołach. Dzieci przenoszą treści programowe do środowiska domowego; palących rodziców zachęcają do zaprzestania palenia i niepalenia w ich obecności.

Duże zaangażowanie i zainteresowanie dzieci i ich rodziców jest potwierdzeniem zasadności wprowadzenia wychowania antytytoniowego jako części wychowania zdrowotnego dla tej grupy wiekowej dzieci. Program odgrywa ważną rolę w pracy wychowawczej szkoły, angażuje dzieci i ich rodziców w realizację treści dotyczących przeciwdziałania paleniu tytoniu.

Przyjęte w programie założenia, cele, treści kształcenia i metody ich realizacji sprzyjały wzmocnieniu w uczniach pozytywnych zachowań oraz umiejętności asertywnego radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu. Dzieci miały możliwość wypowiedzenia się nt. swoich doświadczeń, odczuć, przeżyć. Poszerzyły oraz uporządkowały wiadomości na temat zdrowia i czynników warunkujących zdrowie. Program pomógł rozbudzić w dzieciach zachowania asertywne, nauczyły się jak radzić sobie w sytuacji, gdy są narażone na wdychanie dymu tytoniowego. Rodzice natomiast zostali „wyczuleni” na problematykę biernego palenia.

Tematykę spotkań realizowano w ramach zajęć warsztatowych zgodnie ze scenariuszami, stosując metody aktywizujące np. „burza mózgów”, „narysuj i napisz”, wierszyki-rymowanki, krzyżówki, układanki. Program w wielu szkołach był rozszerzany o dodatkowe działania m.in.: konkursy, wystawy, inscenizacje, prelekcje, pogadanki, happeningi.

Piąta edycja programu „Nie pal przy mnie, proszę” odbyła się w roku szkolnym 2014/2015 i objęła łącznie 374703 uczniów (33,8%) z 6133 szkół podstawowych (48,4% placówek tego typu w Polsce). Odsetek szkół realizujących program wzrósł w porównaniu z poprzednią edycją o około 3% (z 45,7% do 48,4%).

Z otrzymanych sprawozdań wynika jednak, że największe zaangażowanie i efekty realizacji programu obserwowane są w klasach pierwszych, w starszych klasach wymaga on modernizacji ze strony nauczycieli, często jego treści są realizowane w korelacji z innymi działaniami np. dotyczącymi zdrowego stylu życia. Treści merytoryczne programu powinny być zróżnicowane w poszczególnych klasach, a nie jednolite dla całego etapu edukacyjnego.

Według opinii koordynatorów szkolnych i realizatorów programu program „Nie pal przy mnie proszę” jest dobry merytorycznie lecz zbyt rozbudowany czasowo.

Wskazana byłaby modyfikacja programu, głównie w zakresie tekstu, ujęty w programie wierszyk o „Wiki” jest mało atrakcyjny i nie wzbudza zainteresowania dzieci, za mało w nim też treści o zdrowiu. Proponuję się włączyć do programu opowiadania - historyjki, na podstawie którego dzieci mogłyby formułować odpowiednie wnioski. Dodatkowo można zamieścić kilka krótkich rymowanek o zdrowiu (z elementami ćwiczeń ruchowych), przeznaczonych do nauki na pamięć. Pytania do krzyżówki również odbiegają zupełnie od tematyki warsztatów i powodują pewien chaos w myśleniu dzieci. Program realizowany jest już kilka edycji i przez ten czas treści nie były w żaden sposób modyfikowane, uwagi dotyczą zbyt dziecinności charakteru (postaci „Wiki”).

Zarówno realizatorzy szkolni jak i koordynatorzy powiatowi zwracają uwagę na konieczność wzbogacenia programu o dodatkowe materiały programowe dla dzieci (ulotki, kolorowanki, kolorowe zeszyty ćwiczeń, komiksy, rebusy, naklejki, znaczki, puzzle) i dla rodziców (ulotki) oraz pomoce dydaktyczne dla realizatorów (film edukacyjny dla dzieci, ćwiczenia interaktywne, plakaty), a także upominki dla uczniów na zakończenie programu.

Realizatorzy szkolni sugerują również wprowadzenie modyfikacji (zróżnicowanie trudności) w scenariuszach zajęć warsztatowych zwłaszcza dla II i III klas, ponieważ powtarzanie tych samych zajęć w kolejnych klasach jest mało atrakcyjne dla dzieci. Według nich warto rozważyć wprowadzenie do programu w szerszym zakresie tematyki związanej ze zdrowiem psychicznym.

Wielu nauczycieli określa obecną formę realizacji programu jako nużącą i wykazuje brak zdecydowania, co do kontynuacji programu. Wielu z nich formularze sprawozdawczo-edukacyjne wypełnia nierzetelnie. Materiały edukacyjne stały się mało atrakcyjne ponieważ przez kilka lat realizacji programu nie było wprowadzanych zmian w treści merytorycznej. Mała ilość materiałów edukacyjnych zniechęca nauczycieli do realizacji programu. W obecnej formie, program „Nie pal przy mnie, proszę” nie stanowi konkurencji dla oferty programowej trafiającej do placówek z różnych firm i instytucji, ze względu na słabe oprzyrządowanie i od wielu lat nie zmieniającą się formę realizacji.

Koordynatorzy zgłaszają propozycję utworzenia platformy internetowej/strony, gdzie będą znajdować się informacje dla koordynatorów takie jak: przykładowe scenariusze zajęć, karty pracy itd. Na stronie koordynatorzy mogliby zamieszczać swoje konspekty i pomysły na realizację działań.